

Marie Terezie, aneb Když se daří, tak se daří!

Název emise: Osobnosti: Marie Terezie

Den vydání: 3. května 2017

Hodnota: 32 Kč – č. 923 (ČP)

Výtvarný návrh: Jindřich Ulrich

Rytec: Miloš Ondráček

Rozměr známkového obrazu: 40 x 50 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTp+OF; **Tisková forma:** PL 4

Papír: oz; **Náklad:** 96 tis.

FDC: OTp; v barvě černé; **Tisk:** PTC Praha

Náklad FDC: 3.500

Dneska máme samé dobré zprávy, všechny tři známky, které vyšly třetího května, jsou zdařilé a v něčem dokonce novátorské. Platí to i pro tu ke 300. výročí narození jediné vládnoucí české královny Marie Terezie (nesprávně nazývané *císařovna* – což nebyla, císařem byl její manžel František Lotrinský, a od něj je odvozeno jméno dynastie habsbursko-lotrinská; Marie Terezie tedy byla císařovnou–manželkou). Byla sice Habsburk jako poleno, počínaje původem a konče vzhledem, ale my se na ni můžeme dívat příznivě. Sice jsme – jak známo – za Habsburků 300 let trpěli, na druhé straně to s námi nedopadlo jako s Polabskými Slovany v Němecu (kdysi početnými a mocnými, z nichž však zbyli jen Lužičtí Srbové a jejich folklór).

Marie Terezie nastoupila na trůn jako třiaadvacetiletá, a i když ji pruský soused připravil o nemalou část území, konkrétně k naší smůle o Slezsko, a celý život musela čelit politickým problémům a osobním tragédiím, jako panovnice se zapsala dobře. Provedla nebo alespoň započala řadu reforem, z nichž například za-

vedení povinné školní docházky (1774) bylo před třinácti lety připomenuto na naší poštovní známce. Osvícená panovnice má však zásluh o rozvoj správy státu mnohem více, na některých se podílel její syn a spoluvladař Josef II., a rovněž český (přesněji moravský) šlechtic Václav Kounic, ministr a dlouholetý státní kancléř. Je až kupodivu, kde na to matka šestnácti dětí (na známce jsou symbolizovány 16 body v rámu portrétu) vzala čas, nebo alespoň jak dovedně si uměla vybrat kvalitní spolupracovníky. Mimochodem, jako česká královna je připomenuta i posmrtně, Svatováclavská koruna je součástí sochařské výzdoby jejího náhrobku v Kapucínské kryptě ve Vídni.

Podle dochovaných portrétů z mladých let byla Marie Terezie velice hezké děvče.

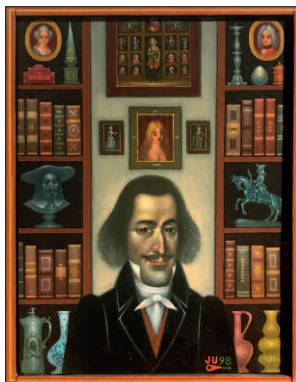

Na nové známce ji Jindřich Ulrich (nové jméno mezi našimi tvůrci) zachytil spíše ve zralém věku, přes vysokou hodnotu téměř bez vladařských symbolů (ty zastupuje jen malinká korunka ve vlasech) a dokonce téměř beze šperků – jen s jednoduchými náušnicemi. Myslím, že je to šťastný přístup, tak zasloužilé a všeobecně známé osobnosti není třeba přidávat jakékoli ozdobičky.

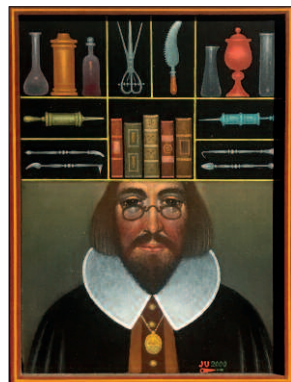

Jindra (tak se podepisuje) Ulrich je malířem miniatur, a i když se s ním osobně neznám, jeho tvorbu sleduji dlouho, líbí se mi, a sympatický je mi i sám autor svou velkorysostí, s níž pravidelně věnuje svá díla do dobročinných aukcí Konta Bariéry, pořádaných Nadací Charty 77.

Rád si je tam kupuju, obrázky jsou to hezké a vtipné, a tak jich za ty roky mám už pěknou řádku. Pro bližší představu o jeho malířském stylu jich několik vyobrazuji.

Mecenáš

Lékař

Kocour galerista

Královský Mišišvorský dvůr

Umění miniatur bylo ve výtvarném umění zastoupeno od pradávna, dnes už jej ale u nás pěstuje jen málokdo. Je proto šťastnou volbou „výtvarné“ komise České pošty a jejího oddělení známkové tvorby, že si Ulricha povšimli a přizvali jej ke spolupráci. Dokonce si myslím, že by tato příležitost nemusela a neměla být poslední!

Velkorysý formát známky, dosud vyhrazený především emisím Umění, dobře odpovídá slavnostnosti výročí a vydání. Výtvarná podoba je střizlivá, nejen pokud jde o portrét samotný, ale i zbylou část obrazu. Dekoraturní je naopak výzdoba na kuponu malého přepážkového listu, s císařským orlem s mečem, ratolestí a rozvinutou stuhou s heslem *Sub umbra alarum tuarum vincit*, tedy *Ve stínu křídel Tvých vítězí*. (Pro zajímavost, obdobné, ale „počeštěné“ heslo viselo i nad jevištěm prvního vlasteneckého divadla v Praze, takzvané Boudy /1776/: *Sub umbra alarum tuarum vincit leo*, tedy *Ve stínu křídel Tvých vítězí lev*).

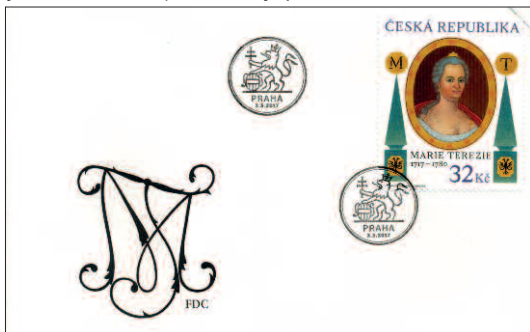
Známka je vytištěna kombinací ofsetu a ocelotisku z ploché desky, což je dobrý kompromis mezi pracovním

a výrobně mimořádně drahým vícebarevným ocelotiskem z plochých desek a pouhým ofsetem. K této známce se navíc velmi hodí – kdyby měly být rytinou vyjádřeny všechny detaily portrétu, nutně by jeho vyznění zhrublo. Miloš Ondráček, jak jsme u něj ostatně zvyklí, svou rytinou ukázněně posloužil záměru autora předlohy, skvěle mu pomohl k prvotřídnímu vyznění, aniž by se jakkoli snažil na sebe strhnout pozornost (nakonec to rytec jeho formátu a s dílem, které má za sebou, samozřejmě nemá v nejmenším zapotřebí).

Trochu na rozpacích jsem z kresebné výzdoby FDC. I když dávám přednost jednoduchosti, tady mi připadá dovedená až příliš do krajnosti, a pouhý monogram, navíc nepřilíš srozumitelný, mi připadá trochu odbytý (ale možná jsem k jeho správnému vnímání ještě nedorostl?). To, že byl proveden

FDC

rytinou, mi připadá nadbytečné, tady by stačil tisk na digitálním tiskovém stroji. Na druhé straně musím uznat, že když se na FDC díváme jako na celek – a nikoli na její jednotlivé součásti samostatně –, jednoduchý a současně výrazný a velký monogram dobře vyvažuje známku a tvoří s ní harmonický celek. Ten doplňuje úhledné razítko promyšleně doplňující českého

lva symbolem Slovenska, tehdy Horních Uher, které samozřejmě bylo rovněž součástí habsbursko-lotrinské monarchie. Jde o detail, ale je až trochu dojemné, kolik té česko-slovenské vzájemnosti v nás pořád je, a že ji autor takhle důvtipně dokázal vyjádřit. Prostě, když se daří, tak se daří, tohle se opravdu všem zúčastněným povedlo! FB

Poznámka na okraj: S vládou Marie Terezie souvisí historická událost, která měla důsledky ještě i po více než sto letech, a má je vlastně dodnes. Rakousko se totiž zapojilo do války o dědictví Bavorské a získalo tak v roce 1779 hubený územní zisk, takzvané Innské Bavorsko, v nichž leží město Braunau, to pak zase ztratilo a znovu získalo. V roce 1889 se tu narodil Adolf Hitler, díky té dávné válce Rakušan, i když z historického hlediska pocházel ze starobylého bavorského města (poprvé zmíněno už roku 780), a tedy ve skutečnosti Němec. To si málokdo uvědomuje, a protože to souvisí s Marií Terezií, na okraj jsem to připomněl.